

Kräftskötselområdet: Öresjö

Flodkräftan (Astacus astacus) är den enda sötvattens levande storkräftan som förekommer naturligt i Sverige. Den antas ha invandrat till Skandinavien för drygt 10 000 år sedan. Antalet lokaler med flodkräftor i Sverige är nu uppskattningsvis färre än 1000 (ca 250 av dessa finns i Värmland och Dalsland), att jämföra med de över 30 000 lokaler som fanns i början av 1900-talet.

Arten har i huvudsak minskat till följd av kräftpest som i dagsläget sprids genom illegala utsättningar av signalkräftor. Signalkräftan är alltid bärare av kräftpest.

Som en följd av den kraftiga tillbakagången är flodkräftan sedan 2010 klassad som Akut Hotad (CR) i den nationella rödlistan för hotade djurarter. Flodkräftan har även drabbats av försurning, utsläpp, vattenregleringar och igenslamning av lämpliga livsmiljöer. Eftersom det är människor som sprider signalkräftorna är det möjligt att förhindra att kräftpest når ett flodkräftvattnet. Det stora problemet är att nå ut till de personer som genomför den illegala handlingen, ofta gör de det i oförstånd. Med informativa insatser kan man nå ut till allmänheten. En viktig målgrupp i detta avseende är sommarstugeägare som vill skapa sig ett eget kräftvattnet vid sin båtplats eller brygga. Där flodkräftor fortfarande förekommer finns en generell mycket god utveckling på flodkräftbestånden. Mycket tack vare den kalkningsverksamhet som drog igång under 1980-talet.

Kräftskötselområdet Öresjö

Fiskerättsägarna i Öresjö fvof har gått samman och bildat ett kräftskötselområde för att gemensamt bevara och att förbättra det bestånd av flodkräftan (*Astacus astacus*) som finns i Öresjö. Öresjö är unik med avseende på att en sådan stor sjö, så långt söderut i Sverige, hyser ett sådant bra flodkräftbestånd samt att sjön aldrig drabbats av kräftpest. Kräftskötselområdet omfattar hela Öresjö fvof dvs sjöarna Gropsjön, Stuvikesjön och Öresjö. Kräftskötselområdet Öresjö är beläget sju kilometer väster om Trollhättan och delas av de fyra kommunerna Lilla Edet, Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla. En förvaltningsplan för att bevara och utveckla flodkräftbeståndet har tagits fram i samarbete mellan Öresjö fvof och Hushållningssällskapet i Värmland och som finansierats av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Förvaltningsplanen finns att ladda ned på www.astacus.org under fliken "Bildade kräftskötselområden i Dalsland".

Närmast kändasignalkräftbestånd

Signalkräftor förekommer nedströms Öresjö i samma vattensystem vid Rysjön, ca 2,7 km fågelvägen norr om Öresjö. Enligt uppgift är det ett mycket kient bestånd och man vet lite om var signalkräftorna förekommer och om de ens förekommer över huvud taget. Det är mycket viktigt att inventeringar av Rysjön med utlopp samt nedströmsliggande Gundlebosjön genomförs för att klargöra var och om signalkräftor förekommer. En annan närliggande lokal med signalkräftor är i några dammar vid Hjærtum (Torp). Dammarna mynnar dock i Göta älv. Fågelvägen mellan södra delen av Öresjö och Torp är endast ca 3,5 km. Signalkräftor kan inte av egen kraft komma in i området utan det måste ske via att människor flyttar signalkräftorna.

Foto: Tomas Jansson, Hushållningssällskapet

Risken för spridning av kräftpest till skötselområdet

Öresjö är utsatt av mycket mänsklig aktivitet och så har det varit så länge det förekommit flodkräftor i sjön och Sågån/Risån. Trots detta har sjön aldrig varit utsatt för kräftpest. Det är framförallt i norra och östra delen av sjön som har stor mänsklig påverkan i form av åtskilliga fritidshus. För den breda allmänheten är det faktiskt svårt att nå sjön, de flesta infarter till sjön utgörs av fritidsområden med förbudsskyltar om trafik för obehöriga. Bebyggelsen runt sjön bidrar till en generell stor mänsklig aktivitet i anslutning till sjön. Detta ökar riskerna med spridning av kräftpest och illegala utplanteringar med signalkräfter, framförallt i anslutning till fritidshus eller fritidsområden. Det finns även platser där man kan anta att vatten från andra avrinningsområden kan tillföras Öresjö, t ex kommunala badplatsen och isättningsplatsen för båtar vid Öresjö. Närheten till Trollhättan gör sjön attraktiv att besöka. Erfarenheterna visar att riskerna med illegala utplanteringar med signalkräfter ökar betydligt i närheten eller i direkt anslutning till fritidshus nära sjöar. En annan stor riskfaktor för spridning av kräftpest mellan olika vattensystem är via fiskutsättningar. Sammanfattningsvis är den största risken med spridning av kräftpest till Öresjö är om någon illegalt planterar ut signalkräfter direkt i sjön eller i dess in- eller utlopp.

Målsättningen för skötselområdet Öresjö är bland annat:

- Hindra illegala utplanteringar av signalkräfter (*Pacifastacus leniusculus*) till området
- Hindra spridning av kräftpest (*Aphanomyces astaci*)
- Informationsspridning med hjälp av skyltar och broschyrer om flod/signalkräfter och spridning av kräftpest, framförallt vid platser där människor kommer i kontakt med vattensystemet t ex rastplatser, badplatser isättningsplatser för båtar
- Bibehålla den stabila och tillfredsställande vattenkvaliteten som nu råder i Öresjö
- Det skall finnas tillräckligt med bon och gömslen för kräftor
- Fortsätta traditionen med kräftfisket efter flodkräftor men med tydliga råd och rekommendationer
- Årligen inventera flodkräftbestånden
- Undvika överfiskning av flodkräftbeståndet
- Utarbeta en tydlig strategi i samband med fiskutsättningar för att minimera spridning av kräftpest

Foto: Tomas Jansson, Hushållningssällskapet

Konkreta åtgärder för kräftskötselområdet Öresjö är bland annat:

- Vid varje årsmöte för Öresjö fvof skall "Kräftskötselområdet Öresjö" utgöra en punkt i dagordningen. En summering över åtgärder det gångna året samt prioriterade kommande åtgärder
- En kortversion av Kräftskötselområdet Öresjö skall spridas till alla fritidshus i anslutning till Öresjö.
- Bedriva omfattande minkjakt inom kräftskötselområdet
- Vid nästa årsmöte för Öresjö fvof, utse en person som är kräftansvarig inom kräftskötselområdet. Personen sköter kontakter med myndigheter, fiskerättsägare mm med frågor som berör kräftor
- Årlig inrapportering av det årliga kräftfisket till fvof/kräftansvarig i kräftskötselområdet. Lokal, datum, storlek, antal, kön, antal redskap, fångst per redskap mm för att uppföljning utvecklingen av kräftbeståndet
- I samarbete med fvof och dess fiskerättsägare provfiska delar Risån nedströms Jädersfors kraftstation. Syftet är att klargöra om det förekommer kräftor och framförallt signalkräfter. Om kräftpesten slog ut Risån är det stor risk att någon illegalt planterat ut signalkräfter i Risån
- Undersöka om och var det finns signalkräfter vid Rysjön via provfisker och undersökningar av utloppet med vattenkikare, bör genomföras i samarbete med berört fvof och Länsstyrelsen
- Trollhättans Stads kultur- och fritidsnämnd har planer på att utveckla Öresjö till ett badparadis av framförallt badplatserna Phoenix och Munkeboviken i Öresjö. Kommunen skall uppmärksammas av att det finns ett attraktivt flodkräftbestånd i sjön samt kommunen måste vidta åtgärder för att eliminera riskerna för spridning av kräftpest vid en exploatering av Öresjö

Tomas Jansson
December 2011
Tel 054 - 54 56 18
www.hush.se/s
www.astacus.org
www.kräftbloggaren.se